

ตำราทำนายด้วยกระดูกไก่
ลั้ะบ้านห้วยน้ำขุ่น
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

โดย พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บทคัดย่อ

การทำนายด้วยกระดูกไก่เป็นคติความเชื่อที่แพร่กระจายอยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนที่ประกอบด้วยบริเวณพื้นที่ของ มลฑลยูนนานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ตอนเหนือของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รัฐฉานประเทศเมียนมา และภาคเหนือของประเทศไทยโดยมีชาติพันธุ์ต่างๆรับเอาคติความเชื่อในเรื่องการทำนายกระดูกไก่อ้อย่างต่อเนื่องและมีการบันทึกไว้เป็นตำรา ซึ่งพบว่าที่บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายมีการเก็บรักษาตำราและมีการทำนายด้วยกระดูกไก่ออยู่ในชุมชนโดยตำรานี้เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้ะ ที่อพยพมาจากลิสองปันนา มลฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีจำนวนทั้ง 7 หน้า จารึกเป็นตัวอักษรธรรมล้านนา ที่มีความแตกต่างจากอักษรธรรมล้านนาในประเทศไทยไม่มากนัก

ตัวตำราแบ่งเป็นสามส่วนคือส่วนนำ เรียกว่า ส่วนนามทัก สำหรับทำนายกริยาทำทางผู้มาขอคำทำนายส่วนใหญ่จะทักเรื่องของหาย ส่วนที่สองหรือ ส่วนทำนายหลัก เป็นส่วนที่ทำนายกระดูกไก่อมี 160 คำทำนาย ส่วนที่สามหรือ ส่วนคาถา เป็นคาถาที่สรุปใจความได้ว่า เป็นคาถาที่ทำให้สัตว์เชื่อง

คำทำนายด้วยกระดูกไก่อมีเนื้อหาส่วนใหญ่ในเรื่อง การเป็นไข้ ผิดผี ผิดกรรมต่างๆและการค้า และในตำราบอกถึงผีต่างๆที่ส่งผลถึงการป่วยไข้และการค้าจำนวน 34 ตน ส่วนใหญ่เป็นผีในเรือนและผีระดับเมือง และผีดกรรมต่างๆ 20 แบบ

ในขั้นตอนการทำนายไม่ได้บอกไว้ในตำราแต่จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าต้องใช้ไก่จากบ้านของผู้ที่ต้องการคำทำนายมาต้ม แล้วนำไปให้ผู้ที่ทำนายดูกระดูกขาไก่ก่อนบนทั้งสองข้างโดยที่โอกาสในการทำนายเนื่องจากแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เดินทางไกลเนื่องจากค้าขายหรือย้ายที่อยู่เป็นเวลานานหรือต้องการคำทำนายเมื่อเกิดความไม่สบาย ภายและใจ

สรุปในเรื่องการทำนายด้วยกระดูกไก่อจากคำทำนาย ขั้นตอนการทำนาย และโอกาสในการทำนายได้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของไก่อบ้าน กับบ้าน “พื้นที่” บริเวณบ้านของตนเองผ่านผีเรือน ผีบรรพบุรุษ และผีดพื้นที่ในบ้าน อีกกรณีหนึ่งที่เจ้าของไก่อบ้านจะมีความสัมพันธ์กับเมือง “พื้นที่” บริเวณเมือง ผ่านผีเมืองตนต่างๆและสิ่งแวดล้อมของเมืองที่นำมาใช้สอยในบ้าน เช่นกัน

ในอีกบทสรุปหนึ่งของการทำนายด้วยกระดูกไก่อ้นั้น เจ้าของไก่อบ้านอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงชีวิตในเรื่อง “พื้นที่” อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การแต่งงาน การเปลี่ยนที่อยู่เป็นเวลานานและการเดินทางค้าขาย ของเจ้าของไก่อบ้าน ที่ต้องการคำทำนาย

การทำนายกระดูกไก่

การทำนายทายทักเป็นคติความเชื่อของมนุษย์ในทุกวัฒนธรรม โดยแตกต่างกันไปตามวิธีการขั้นตอนและค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้รวมถึงการแปรเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมการทำนายมีหลากหลายวิธี หนึ่งในวิธีการนั้นก็คือ การทำนายด้วยกระดูกไก่ที่ปรากฏแพร่หลายในเขตประเทศไทยทางภาคเหนือและพื้นที่เชื่อมต่อในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนที่ประกอบด้วยประเทศ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐฉานประเทศเมียนมา

ในความเชื่อของการทำนายด้วยกระดูกไคนั้น จากหลักฐานพงศาวดารเมืองเชียงตุงได้บันทึกในปีพ.ศ.2386ไว้ เรื่องการดูชะตาเมือง ฤกษ์เมือง ลักษณะเมือง เมื่อราว พุทธศตวรรษที่19 ดังนี้(ทวิ สว่างปัญญากร,2533:33)

“ ถึงศักราช 704 เจ้าใส่น่านกินเมืองแทน ได้สืบแปดปีตาย
ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมืองเชียงตุงก็ร้างเป็นเวลานานนักเหตุ
เพราะเมืองถูกเสียดจัญไร
เจ้าผายจึงให้หมอโหราสองคนมาทำนายคนหนึ่งชื่อคำเรือง
เป็น ชาวปิง ซึ่งทำนายด้วยวิธีกระดูกไก่แม่นนัก.... ”

และเมื่อจัดฉลองเมืองเชียงตุงก็จัดให้มีเครื่องฉลองบูชา ให้มีหมอช้าง หมอม้า หมอไก่ หมอโหรา หมอยา พ่อครัวเล็ก พ่อครัวใหญ่ ซึ่งคำว่าหมอไคนี่ ทวิ สว่างปัญญากร ผู้เรียบเรียงได้ให้ความหมายว่าเป็นหมอที่ทำนายด้วยกระดูกไก่(ทวิ สว่างปัญญากร,2533:33)

การทำนายกระดูกไก่ จึงมีการแพร่หลายมาก่อนหน้านี้ จนกลายเป็นความเชื่อของสังคมระดับเมืองใหญ่และเข้าสู่ราชอาณาจักรล้านนา ในปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวผู้คนในชาติพันธุ์ในแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนจากปัจจัยภายใน เรื่องสงครามและเครือญาติ มาเป็นปัจจัยภายนอกเรื่องการล่าอาณานิคม เข้าสู่ช่วงผลกระทบจากสงครามเย็น และความขัดแย้งเรื่องการเมือง ผลจากเหตุปัจจัยดังกล่าวส่งผลถึงการอพยพที่ต่อเนื่องยาวนาน และซับซ้อนก่อเกิดการผสมผสานทางสังคมวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว จึงกล่าวได้ว่าความเชื่อเรื่องการทำนายด้วยกระดูกไก่ ได้แพร่กระจายในดินแดนแถบนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบางกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานในชุมชนบ้านห้วยน้ำซุ่น อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงรายด้วยเช่นกัน

หมู่บ้านห้วยน้ำซุ่นเป็นหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ประกอบด้วย ไทยใหญ่ ไทลื้อ ไทเขิน ลัวะ(ไตตอย, ไตลอย) มูเซอร์ อาข่า และคนเมือง (หมายถึงคนพื้นราบจังหวัดเชียงราย, ไตยวน) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านนี้เดิมเป็นที่ตั้งของกองกำลังกู้ชาติรัฐฉาน(ไทยใหญ่) ที่มีชื่อว่า กลุ่มหนุ่มศึกหาญ ซึ่งเป็นกองกำลังที่กระจายอยู่ตามตะเข็บชายแดนไทยและพม่าในราว ปีพ.ศ. 2506 (ต่อมากลุ่มนี้ได้สลายตัวลงไปเนื่องจากผู้นำเสียชีวิต)ต่อมาในราวปี พ.ศ. 2513 ชาวลัวะ ที่อพยพมาจาก เมืองแจ้(แซ่) สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้อพยพเข้ามาประเทศไทยเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง ได้เข้ามาทางอำเภอแม่สาย และช่องทางหัวแม่คำ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จากนั้นชาวลัวะได้ทราบว่า มีชุมชนชาวลัวะอาศัยอยู่บริเวณห้วยน้ำซุ่น แห่งนี้จำนวน 3 หลังคาเรือนและชาวไทใหญ่อีก 1 หลังคาเรือน

จากนั้นกลุ่มไทใหญ่ ไทลื้อ ไทเขินได้เข้ามาสมทบจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ขึ้นในปัจจุบัน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 377 คน(ข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2547)

ในชุมชนนี้มีความเชื่อเรื่องการทำนายด้วยกระดูกไก่ในกลุ่ม 2 ชาติพันธุ์คือ ไทยลื้อ และลัวะ (สัมภาษณ์นายทองคำ บริจิต และนายสิงคำ ตาสาย, 2547) ในไทลื้อและชาวลัวะมีการทำนาย โดยการดูกระดูกไก่ โดยเลือด และอากัปกิริยาของไก่หลากหลายวิธีและหลายโอกาสในการทำนาย ซึ่งเป็นคำบอกเล่าจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่ม นำโดยนายทองคำ บริจิตร จากนั้นในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ได้มีการเข้าพื้นที่เก็บข้อมูล ในชุมชนแห่งนี้อีกครั้งหนึ่งได้พบว่า นายสิงคำ ตาสาย (เสียชีวิตเมื่อเดือนมีนาคม 2549) มีตำราการทำนายกระดูกขาไก่ท่อนบน เป็นตำราที่เขียนด้วยหมึกดำ บนกระดาษสาขนาดใกล้เคียงกับรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ประมาณ 20 ซม. x 20 ซม. บันทึกเป็นแบบอักษรธรรมล้านนา มีบางคำออกเสียงเป็นภาษาลัวะ 7 หน้า เย็บเป็นเล่มด้านบน รวมกับตำราทำนายโชคชะตาแบบอื่น ๆ จึงได้ทำสำเนาและอ่านโดย พระมหากานนท์ จน.ทปช.โซโต เจ้าอาวาสวัดห้วยน้ำขุ่นถอดความออกมาพบว่า มีโครงสร้างสำคัญสามส่วน ดังนี้

1. ส่วนนำ

ส่วนนำนี้จะกล่าวถึง การทายลักษณะของผู้ที่มาขอคำทำนายว่ามีกิริยาทำทางอย่างไรเช่น เอามือลูบปาก เอามือจับขา เป็นต้น การทำนายจะบอกถึงสิ่งของที่หายไปและการเจ็บไข้ได้ป่วยมีจำนวน 10 คำทำนาย เรียกในตำราว่า “ส่วนนามทัก”

2. ส่วนกลางหรือส่วนคำทำนายหลัก

ในส่วนนี้จะเป็นคำทำนายเกี่ยวกับกระดูกขาบนของไก่ทั้งหมดมีจำนวนลักษณะรูที่กระดูกของไก่ที่แสดงรูปแบบของไม้ขนาดเล็กที่เสียบลงไปในแต่ละรู จำนวน 160 รูปแบบ และคำทำนายลักษณะกระดูกไก่ จะแสดงเป็นรูปทรงกระบอก (สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว) คู่กันเปรียบเป็นขาซ้ายขวา รูปไม้ขนาดเล็กที่เสียบในรูที่กระดูกไก่เริ่มต้นจากรูที่กระดูกข้างละ 1 รู ไปจนจบคำทำนายกระดูกที่มีข้างละ 1 รูเช่นกัน ที่คำว่า “ไขก็ ตาย” จาก 160 คำทำนายนี้นำมาจัดกลุ่มคำทำนายได้ 8 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มคำทำนายเรื่องเป็นไข้และคำทำนายเป็นไข้เนื่องจาก(ผิด)ผิดผี 70 คำทำนาย
2. กลุ่มคำทำนายเกี่ยวกับการเป็นไข้และคำทำนายเป็นไข้เนื่องจาก (ผิด)ผิดผีรวมกับเรื่องค้าขาย 43 คำทำนาย
3. กลุ่มคำทำนายที่เกี่ยวกับการ(ผิด)ผิดผีเพียงอย่างเดียว 20 คำทำนาย
4. กลุ่มคำทำนายเกี่ยวกับการค้าขายที่กล่าวถึงโชคดีและโชคร้าย 19 คำทำนาย
5. กลุ่มคำทำนายเรื่องการทำ(ผิด)ผิดผีและเรื่องค้าขาย 3 คำทำนาย
6. กลุ่มคำทำนายให้ทำอะไรบางอย่าง 2 คำทำนาย
7. คำทำนายเรื่องข้าศึก 1 คำทำนาย
8. คำทำนายที่บอกว่าไม่ดีไม่ร้ายและไม่มีคำทำนาย 2 คำทำนาย

ในจำนวนกลุ่มเนื้อหาการทำนายพบว่ามี 8 กลุ่มเนื้อหา พบว่ามีกรกล่าวถึงการทำผิดผีหรือเรื่องผีมีอยู่ใน 4 กลุ่มคำทำนาย และมีเรื่องคำชายใน 3 กลุ่มคำทำนาย เป็นไขใน 2 กลุ่มคำทำนาย ทั้งนี้จำนวนคำทำนายเรื่องเป็นไขเนื่องจากผิดผีมากที่สุดคือคำทำนายในกลุ่มที่ 1 และ 2 โดยเป็น 113 คำทำนาย จะพบว่าการทำนายด้วยกระดูกไก่จากตำราเล่มนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง ผี มากที่สุดโดย ผี ทำให้เจ็บป่วยและส่งผลถึงการคำชาย

กลุ่มเนื้อหาคำทำนายสาเหตุการเป็นไขรองลงมาเป็นเรื่อง ขวัญ ที่มีอยู่ 13 คำทำนาย ซึ่งคำทำนายส่วนใหญ่คือ เป็นไขสาเหตุจากขวัญหนี มากที่สุดนอกนั้นคือ เห็นสัตว์ทำให้เสียขวัญ และที่ร้ายแรงที่สุดคือ คนไขตาย ผีได้ขวัญไปแล้ว

3. ส่วนท้ายหรือส่วนคาถา

จะเป็นส่วนคำภาษาบาลีปนคำในภาษาสันสกฤต เป็นคาถาที่ใช้เสกใส่กระดูกไก่ 3 ครั้ง สรุปความหมายของคาถาว่า เป็นคาถาที่ทำให้สัตว์เชื่อง

ซึ่งจะเห็นว่าแม้การทำนายจะเป็นเรื่องผีและเรื่องเจ็บไข้ทั้งหมดแต่ก็ยังมีกรสรุปด้วยคาถาในทางพราหมณ์(ซึ่งอาจทำให้เข้าใจไปว่าเป็นเรื่องของศาสนาพุทธ) ในส่วนสุดท้ายของการทำนายกำกับไว้ด้วย

ขั้นตอนและโอกาสในการทำนาย

การทำนายกระดูกไก่ของชาวลัวะบ้านห้วยน้ำขุ่นนั้น จากการสัมภาษณ์นาย สิงคำ ตาสาย (2549) พบว่า ผู้ต้องการคำทำนายจะต้องนำไก่ของตนเองที่เลี้ยงไว้ในบริเวณบ้านมาฆ่า (ด้วยวิธีใด ๆ ก็ได้) ล้างขาไก่ให้สะอาด แล้วมัดขาไก่ให้ติดกับลำตัวจากนั้นนำไปต้ม เมื่อสุกดีแล้วจึงนำไปยังบ้านหมอไก่(ผู้ทำนาย) ถ้าพบหมอไก่อก็สามารถดูได้ แต่ถ้าหากไม่พบหรือหมอไก่อติดธุระก็สามารถฝากไว้แล้วจะมารับคำทำนายภายหลังได้เช่นกัน

โอกาสที่จะทำนายด้วยกระดูกไก่นั้นจะเป็นพิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีแต่งงาน ดวงชะตาไม่ดีหรือเดินทางไกลโดยเฉพาะเดินทางไปค้าขาย ช่วงเวลาที่เหมาะในการนำกระดูกไก่อมาทำนายคือเวลาในช่วงเดือนขึ้น คือระหว่าง ขึ้น 1 ค่ำ – 15 ค่ำ แต่เดือนจะมีคนมาให้หมอดูกระดูกไก่อราว 14 – 15 คน และโดยเฉลี่ยคนหนึ่งคนอาจจะดูโชคชะตาด้วยกระดูกไก่อปีหนึ่งราว 3 ครั้ง (สัมภาษณ์ สิงคำและสุแก้ว, 2549)

ผีกับสังคมลัวะจากตำราการทำนายกระดูกไก่

ความเชื่อเรื่องลึกลับที่อธิบายไม่ได้นั้นได้ถูกสร้างให้เป็นรูปธรรมเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ และ ผี ก็คือลักษณะหนึ่ง เป็นความเชื่อดั้งเดิมก่อนที่ศาสนาจะเข้ามามีบทบาทหลักแต่ก็ยังมีกรผสมผสานความเชื่อเรื่อง ผี ในกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆเสมอ ดังนั้นความเชื่อเรื่อง ผี ก็ปรากฏในตำราทำนายกระดูกไก่ของชาวลัวะ บ้านห้วยน้ำขุ่น ที่พบว่ามี ผี ต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก สามารถแยก ผี ออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ดังนี้

ผีบรรพบุรุษ	ผีป่า/สัตว์ป่า	ผีที่ทำกิน	ผีเรือน	ผีเมือง	ผีอื่น ๆ
1.ผีลุงตา 2.ผีปู่ตายาย 3.ผีลุงปู่ 4.ผีแม่กองกิน 5.ผีปู่ตายาย 6.ผีฝ่ายแม่	1.ผีรูง้ำทายน้ำ 2.ผีจอมปลวก 3.ผีไม้	1.ผีร่อนน้ำ 2.ผีที่ดอน 3.ผีเหมืองฝาย 4.ผีขวัญข้าว	1.ผีหัวบันได 2.ผีใต้ถุนเรือน 3.ผีดินบันได 4.ผีเตาไฟ 5.ผีเสี่ยวเรือน 6.ผีเรือน	1.ผีเสี่ยวเมือง 2.ผีที่สูง 3.ผีหลักเมือง 4.ผีป่าช้า 5.ผีเมือง 6.ผีหนเหนื่อ 7.ผีสะพาน 8.ผีทางหลวง หรือแม่น้ำ 9.ผีอารักษ์ 10.ผีท้าวพญา	1.ผีปัดที่หนึ่ง 2.ผีปีศาจ 3.ผีร้าย 4.ผีที่เลี้ยง
รวม 34 ตน					

จากตารางทำนายกระดูกไก่สามารถแยกกลุ่มของ ผี ที่ระบุในตารางได้ 6 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 34 ตน ซึ่ง ผี ส่วนใหญ่จะอยู่ในคำทำนายประเด็น ผิดผี และพบว่า ผีที่อยู่ในบ้านเช่น ผีเรือน และ ผีบรรพบุรุษ กับผีที่อยู่นอกบ้านที่เกี่ยวกับ เมือง ผีทั้งสองกลุ่มจะมีจำนวนมากกว่า ผีที่ทำกิน หรือผีที่อยู่นอกเมืองหรือ ผีสัตว์ป่า เช่น ผีรูง้ำ(เหยี่ยว)ทายน้ำ

ในคำทำนายยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับสาเหตุการเป็นไข้เนื่องจาก ทำผิด ชนิดต่างๆอีกโดยระบุ ผิด ต่อสิ่งต่างๆ 20 ชนิดแบ่งได้เป็นการ ผิด ได้ 2 ประเภทคือ

1. ผิดภายในบ้านเรือน ได้แก่ ดินบันได ข้างเตาไฟ คุ่มเรือน ประตูบ้าน บันได ที่นอน เสี่ยวเรือน หัวนอน เหนือประตู ผิดกลางเรือนกลางบ้าน จะสังเกตได้ว่า ผิด ที่เกิดขึ้นในบริเวณ บ้านนั้นให้ความสำคัญกับ ประตู บันได ที่นอน ที่กลางเรือน เสี่ยวเรือน(ซึ่งหมายถึงสิ่งที่คุณดูแลรักษาบ้าน) และเตาไฟ แต่ไม่มีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านหรือเรื่องความประพฤติของคน

2. ผิดที่เกิดขึ้นนอกบ้าน ได้แก่ บ่อน้ำ ฉางข้าว น้ำห้วย ไม้ไผ่ ทำน้ำ ดงป่าไม้ หลักไม้เก่า ที่สูง กองไม้ เป็นเรื่องผิดต่างๆที่มีแหล่งกำเนิดนอกบ้านแต่ต้องนำมาใช้ในบ้านเช่น น้ำ แหล่งน้ำ และไม้ที่นำมาใช้งานในชีวิตประจำวัน และไม่มีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนนอกบ้านหรือเรื่องความประพฤติของคนภายนอกบ้าน เช่นกันกับ ผิดภายในบ้านเรือน

ยังมีการผิดที่ชื่อว่า ผิดแกรน ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นผิดอะไร(ผู้แปลยังหาคำแปลไม่ได้) และไม่รวม ผิดประตู ไว้เนื่องจากความหมายซ้ำกับ ผิดประตูบ้าน

ในเรื่อง ผิดผี และ ผิด (ที่ไม่เกิดขึ้นจากผี) นั้นเป็นความเชื่อที่เป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่พบโดยทั่วไปในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อการควบคุมทางสังคมให้สงบสุขที่สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกัน สิ่งแวดล้อม พฤติกรรม ลำดับชั้นในสังคม ศีลธรรมจรรยา ดังนั้นสามารถบ่งชี้เป็นสามประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก การทำนายเป็นเรื่องเฉพาะที่เกิดในบ้านและเมือง เห็นถึงการกระทำ ผิดผี และ ผิด ต่างๆในสังคมชาวละแวกเกี่ยวกับ บ้าน และเมือง จนต้องมี ผี จำนวนมากมาปกป้องรักษาไม่ให้คน ผิดผี และการอธิบายถึงการ **ป่วยไข้** เนื่องจาก ผิด ในกรณีต่างๆต่อสิ่งแวดล้อมเช่น น้ำ รวมถึงแหล่งน้ำ และไม้ที่นำมาใช้งานในบ้าน

ประเด็นที่สอง เป็นคำทำนายที่มีบทบาทของ ผี และ ผิด ที่เกี่ยวกับการเจ็บไข้ และการค้า ที่เกิดขึ้นในเมืองและในบางคำทำนายก็จะมีวิธีแก้ เช่น การบวงสรวง หรือ การซ่อมแซม

ประเด็นที่สาม เนื่องจากไก่ที่นำมาทำนายนั้นเป็นไก่ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นส่วนหนึ่งของเมืองจึงอาจอธิบายได้ว่าการทำนายด้วยกระดูกไก่ นั้น มีความสามารถเฉพาะการทำนายในบริเวณที่ไก่อ้วนนั้นดำรงชีพอยู่ และสามารถสะท้อนเพียงอำนาจของ ผีบ้าน และผีเมือง รวมถึง ผิดภายในบ้าน และผิดสิ่งของภายนอกที่นำเข้าบ้าน ต่างๆ เท่านั้น

ไก่อ้วนกับคำทำนาย

จากการเก็บข้อมูล เรื่องความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับไก่ในพิธีกรรมที่ใช้ไก่เป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมพบว่า พิธีกรรมทั้งหลายและคำทำนายด้วยไก่ในแบบต่างๆนั้นมนุษย์ได้ใช้ไก่ในบ้านทั้งสิ้น แม้ว่าพิธีกรรมนั้นๆจะเกิดขึ้นในป่าก็ตาม จากการเก็บข้อมูลยังไม่พบพิธีกรรมและคำทำนายจากการใช้ไก่ป่า

จากตำราการทำนายด้วยกระดูกไก่ของชาวละแวก ที่ชุมชนบ้านห้วยน้ำซุ่นสรุปในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไก่ที่เลี้ยงในบ้านหรือที่เรียกว่า ไก่อ้วน ที่มีความสัมพันธ์กับ พื้นที่ของบ้าน พื้นที่ของเมือง ในสังคมของมนุษย์ที่ก้าวเข้าสู่สังคมแบบเมืองที่มีความซับซ้อนของความสัมพันธ์ในด้านต่างๆต้องมี ผีบ้าน ผีเมือง ผีบรรพบุรุษ มาคอยกำกับการกระทำและอธิบายเหตุแห่งการป่วยไข้ ความซับซ้อน

อีกประเด็นหนึ่งคือเรื่องการค้าขายซึ่งเกิดขึ้นในสังคมที่ซับซ้อนโดยไม่ได้มีปัจจัยการผลิตในด้านเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว แต่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและการค้าขาย โดยเฉพาะเมืองต่างๆที่อยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนส่วนใหญ่เกิดขึ้นและขยายตัวเนื่องจากเป็น ตลาด และชุมทางการค้า บนเส้นทางการค้าภายในอนุภูมิภาค เพื่อออกทะเลทางทิศใต้ เช่นเมืองเชียงตุงในรัฐฉานประเทศเมียนมาเป็นต้น

ตำราการทำนายด้วยกระดูกไก่จากตำราที่พบในชุมชนบ้านห้วยน้ำซุ่น สรุปได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของไก่อ้วน กับบ้านเรือน และเมือง

ไก่อ้วนจากตำราการทำนายกระดูกไก่ จะเป็นเครื่องมือที่สะท้อนสถานะความเป็นอยู่เรื่องการเจ็บไข้ ใน อาณาบริเวณบ้าน ของเจ้าของไก่อ้วน ผีเรือน ผีบรรพบุรุษ และ ผิดภายในบ้าน กรณีต่างๆ ตลอดจนจนเป็นการสะท้อนจากการทำนายถึง พฤติกรรมของเจ้าของไก่อ้วน ที่มีต่อเมือง ผ่าน ผีระดับเมือง และ ผิดต่อสิ่งต่างๆที่นำจากสิ่งแวดล้อมเข้าในบ้าน ซึ่งหมายถึงสภาพสังคมโดยรวมในระดับเมือง

2.จุดเปลี่ยนผ่านของชีวิต

จากสาเหตุของความต้องการค้าทำนายในเรื่อง การแต่งงาน สร้างเรือนใหม่ การเดินทางไกลหรือย้ายที่อยู่เป็นเวลานาน และการค้าขาย โดยกรณีต่างๆนั้นเป็นเรื่องที่ชีวิตของผู้ที่ต้องการค้าทำนายจะมีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต หรือในกรณีค้าขายต้องการความมั่นใจว่าการค้าขายจะประสบความสำเร็จ เพราะผู้ที่ต้องการค้าทำนายต้องพึ่งพาปัจจัยการค้าเป็นหลักเพราะถ้าการค้าขายไม่ดีจะส่งผลถึงความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของตนและครอบครัวได้ ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง

บรรณานุกรม

ทวี สว่างปัญญากร พงศาวดารเชียงตุง 2533 มปท.

สัมภาษณ์

1. นายสิงคำ ตาสาย อายุ 69 ปี บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (เสียชีวิต มีนาคม 2549)
2. นายทองคำ บริจิตร อายุ 71 ปี บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 3.นางสุแก้ว แก่นสาร อายุ 49 ปี บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

เอกสารประกอบบทความ 1

คำแปลตำราการทำนาด้วยกระดูกไก่

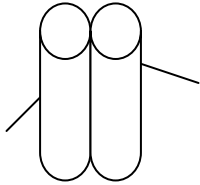
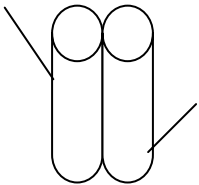
โดย พระมหาอนันต์ จน.ทปช.โชโต

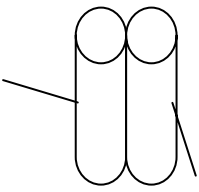
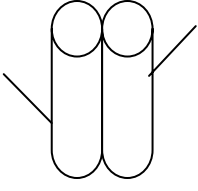
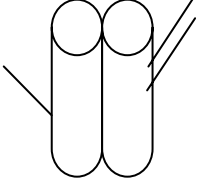
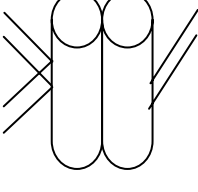
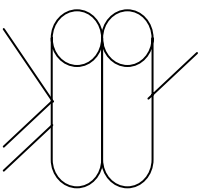
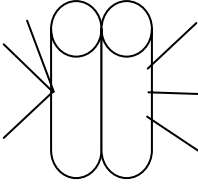
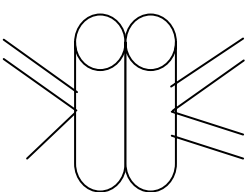
เจ้าอาวาสวัดห้วยน้ำซุ่น ต.แม่ฟ้าหลวง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย พ.ศ.2549

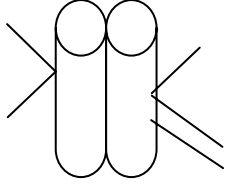
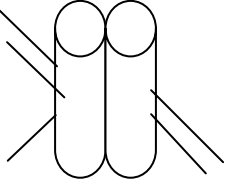
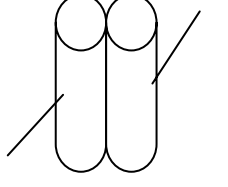
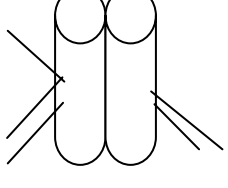
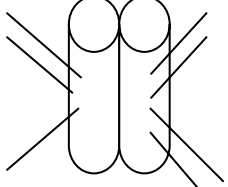
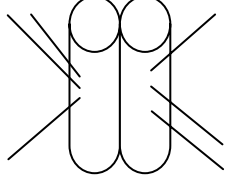
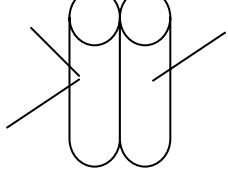
เรียบเรียงโดย พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง

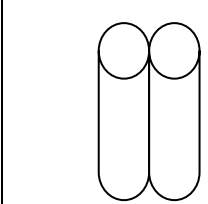
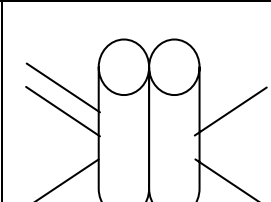
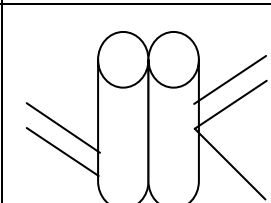
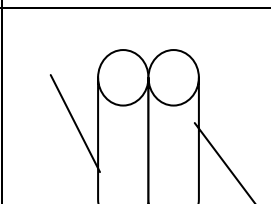
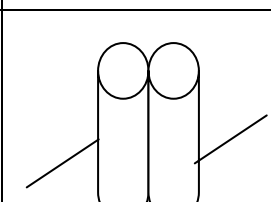
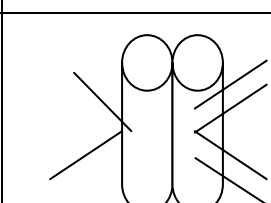
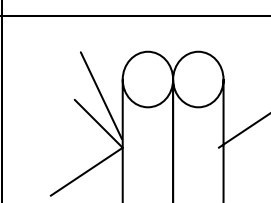
- (1) ที่นี้จักตั้งใส่ นามทัก ดูก่อนเนื้อ ถ้าว่าผู้อื่นมาถามเรา เกี่ยวกับของหาย ให้ดูผู้มาถามเรา
- (2) ถ้าว่า เขามาเอามือลูบปาก ขโมยได้ของไปแล้ว
- (3) ถ้าว่า เขามาถามเรา และเอามือลูบหูอยู่ จักมีผู้หนึ่งมาบอกให้แล
ถ้าว่าเป็นไข ได้เอาของอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ามาในบ้าน
ถ้าว่าเขามาลูบทิศไหน ของจะอยู่ที่คั้นั้น
- (4) ถ้ามันมาลูบหัวอยู่ ของไปตกที่ผู้หลักผู้ใหญ่ หรือตกอยู่สถานที่สูง
ถ้าเป็นไข คือผิดผีร่อนน้ำ
- (5) ถ้าเขามาสามมือ กอดหัวเข่าอยู่ ถ้าเป็นไข คือได้ไปล้อมรั้วคนอื่น
ถ้าของหาย คนในบ้านเก็บ เอาไว้ ถ้าว่า ควาย หายก็จะได้คืนอยู่
- (6) ถ้าว่า มันมา ลูบแข้ง ลูบขาอยู่ ถ้าว่า ควาย หาย ก็จะได้คืนอยู่
- (7) ถ้าว่าเขาดัดมือและลูบมือ ของที่หายไป จะได้คืน มีส่วนน้อย
- (8) ถ้าว่าเขามา นั่งเอามือสอดขาอยู่ ของที่ถูกลักไป ถูกฆ่าแกงกินแล้ว หรือตกหลุมลึก
ถ้าเป็นไข แสดงว่าได้ ถมหลุม หรือได้ปักหลักที่ใดที่หนึ่ง
- (9) ถ้าว่า เขามาเอา คอกถ่าย หัวอยู่ ถ้าเป็นไข คือได้ ผิดผี เต่าไฟ
- (10) ถ้าเขามา เอามือท้าวเอวอยู่ ถ้าเป็นไข คือได้ผิดในการตัดหลักปักไม้ เอาไว้ที่ใดที่หนึ่ง
- (11) ถ้าว่าเขามาเอามือท้าวคางอยู่ ถ้าเป็นไข แสดงว่าได้ทำอันใดอันหนึ่ง ได้ตอกหลักที่หน้า
บ้านเรือน จักมีแน่นอน หาดูแล

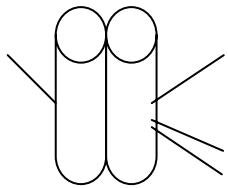
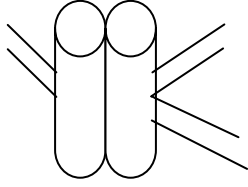
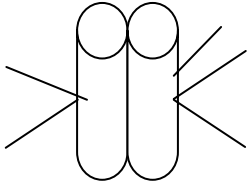
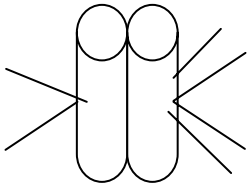
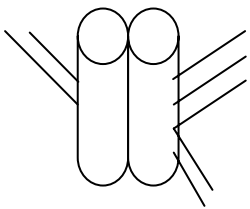
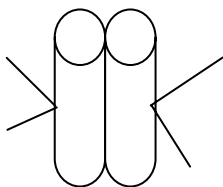
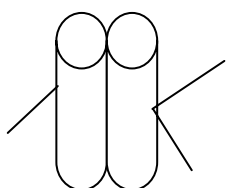
นามทักก็มีเพียงเท่านี้แล ฯ

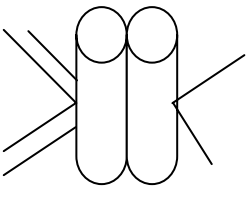
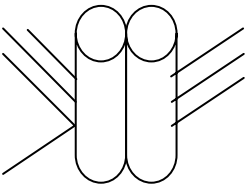
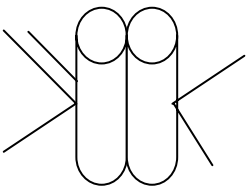
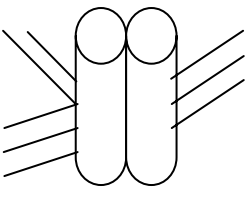
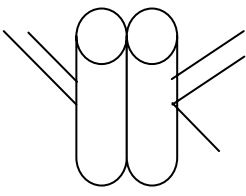
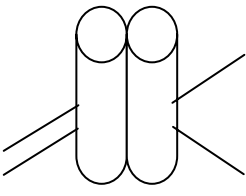
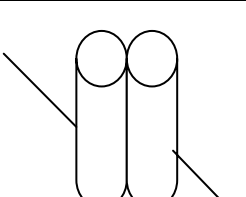
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
1.		เลานิมล	ถ้าเป็นไข คือขวัญหนี
2.		เลาตกกุ่ม	ถ้าเป็นไขคือผิด ตีนบันได หรือบ่อน้ำ หรือสิ่งที่อยู่ในคุ่มเรือน ชายจะตี ชื้อ จะไม่ได้

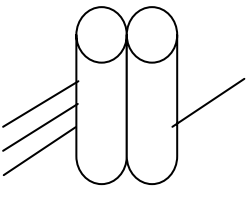
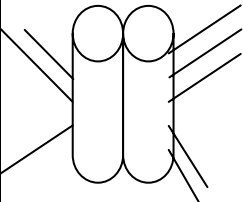
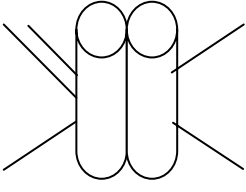
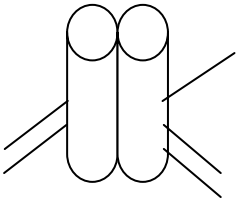
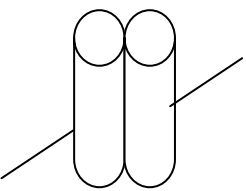
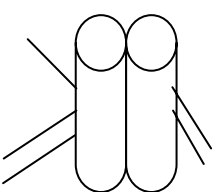
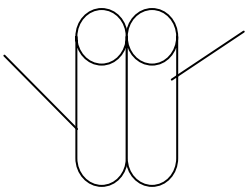
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
3.		เลากอนปี	คือ ซ้ำอะไร ก็จะคุ้มค่า
4.		ร้าวตกคุดม	ถ้าเป็นไข ผิดข้างเตาไฟ ไฟไหม้มา เรือน ซ้ำของใส่ได้ถุนบ้านนี้ดี
5.		โกร้าวหลัก	ได้ข้าว ได้ของ เป็นร้อย
6.		ร้าวสามสม	ได้แล
7.		โก้มงหล่า	มีโชค
8.		ฟังกปากซี่	คนไขก็ตาย ซ้ำขายไม้ - หลัก - ต่อ ไม้ดี
9.		ฟังกปากหล่า	คนไข ค้าขายไม่ดี ผิดประตูบ้าน เรือน

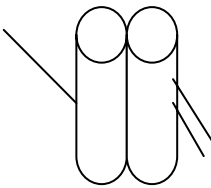
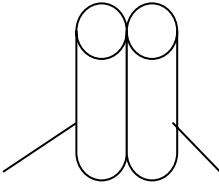
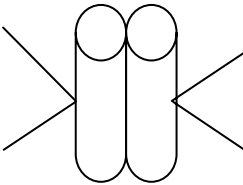
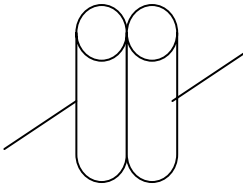
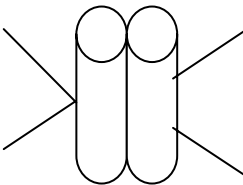
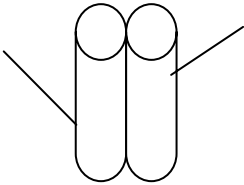
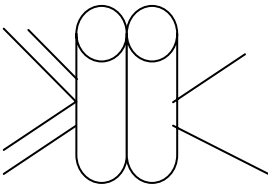
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
10.		ไก่อ่าหล้า	สูงก็ไม่มีไร คือ ขายของดี ชื่อของไม่ดี
11.		ไขเต่าเราใต้	ชื่อไม่ได้ ขายไม่ดี
12.		ยักยันกันก้อม	ไม่ร้าย ไม่ดี
13.		มั่งปากเร้าหล้า	คนไข้ ผิด นางข้าว ชื่อขายไม่ได้ ไม่ดีแล
14.		พังกัต	คนไข้ตาย ชื่อขายไม่ดี
15.		ไก่อ่ปิด,พานปิดอน	คนไข้ก็ตาย
16.		มั่งมดดำ	คนไข้กินผิด

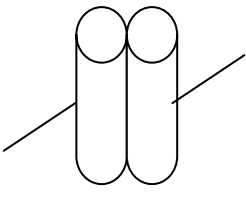
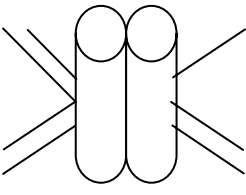
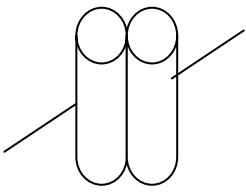
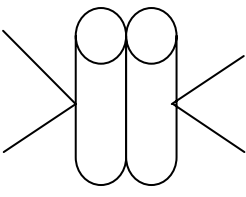
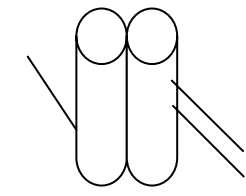
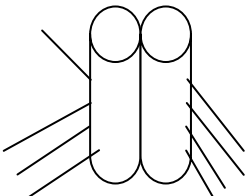
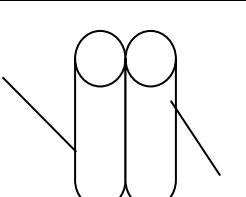
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
17.		(ไม่มีชื่อเรียก)	คนก็ตาย(หาย)(ตัวอักษรไม่ชัด)
18.		พังปึก	คนไข้ผิดผีเรือน ชื่อดี ขายไม่ดี
19.		ร้าวมดซ้อน	คนไข้กินผิด ดีขึ้นไม่ตาย
20.		ร้าวปัดยอด	คนไข้ ขวัญหนีไปอยู่ปลายไม้ ชื่อขายไม่ดี
21.		มังกัดยอด	คนไข้ผิดบันได ผิดที่นอน ชื่อขายดี
22.		พังลึ่มลา	คนไข้ ผิดผีรุ่ง ทำยน้ำ
23.		มังกาเร้าโรงหล้า	คนไข้ผิดผี ปัดที่หนึ่ง

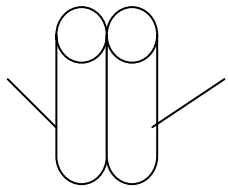
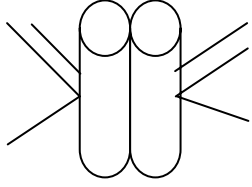
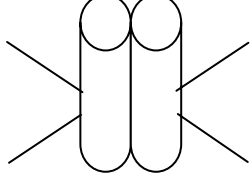
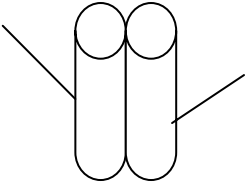
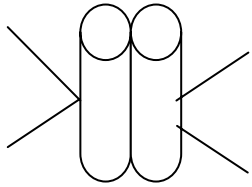
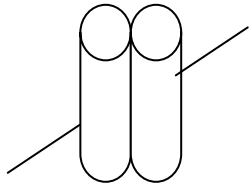
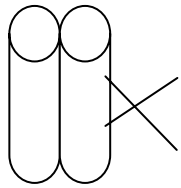
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
24.		มั่งร่ำปึกซ้อน	ไขในพุ่มไม้ที่บ้าน ไขตื้นขึ้น เมื่อรักษา
25.		ไก่อะต๋องละปึก	คนไข้ผิดผีเสี่ยวบ้าน เสี่ยวเรือน ชื้อขายดี
26.		ผ้งปึกถอน	คนไข้ไม่ตาย
27.		เราหากผ้งหากปึก	คนไข้ผิดผีเรือน ไม่ตายแลฯ
28.		มั่งล่าปึกล่า	คนไข้ ผิด บันได หนักแลฯ
29		เราฟองมด	เด็กตาย ชื้อขายดี
30.		มั่งล่ามดล่า	คนไข้ตายแน่นอน ชื้อขาย ไม่ดี

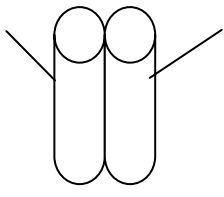
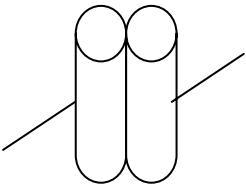
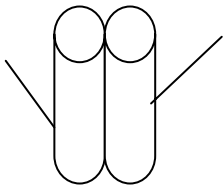
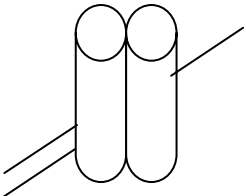
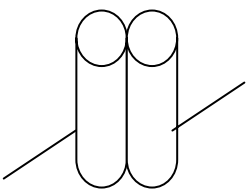
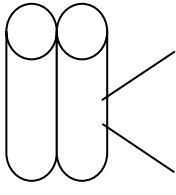
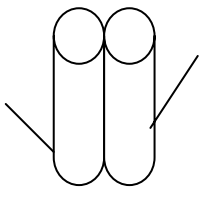
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
31.		ฝั่งหินล่ามั่งถา	คนเฒ่าตาย ถ้าเป็นเด็กไม่ตาย
32.		มั่งล่าสุร่าล่าไส	คนไข้ผิด ชื่อชายไม่ดี
33.		มั่งปักแขง	คนไข้ตาย ฝิได้ขวัญไปแล้ว
34.		มั่งมูลโหลก	ไข้ไม่ตาย ข่าศึกไม่มี คำชายดี
35.		มั่งปักซ้อน	ก็ตายอยู่พอดี
36.		มั่งล่าเร้าสมเซ็ด	ไข้ก็ตาย อยู่ไม่ดี แต่ไปได้แลฯ
37.		มั่งขัด	ตัวคนไข้ ขวัญหนี ชื่อไม่ดี ชายดีแลฯ

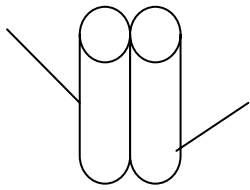
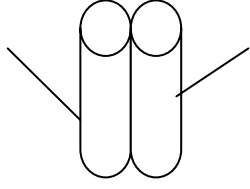
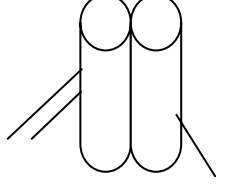
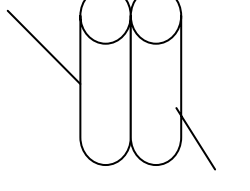
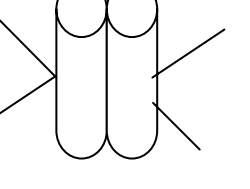
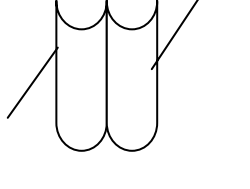
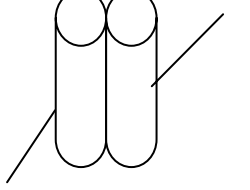
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
38.		มักปิดหีบ	คนไข้ผิดบ่อน้ำ น้ำห้วย
39.		มั่งปึก	คนไข้ตาย ชายดี
40.		มักลาปึก	คนไข้ ผิดผี ลุง ตา มาคอยกิน
41.		ฝังกุมร้อย	ปลูกไม้ กล้าย อ้อย
42.		เลานี้มั่งกรกม	ขวัญหนี ชายดี ชื่อไม่ดี อยากรู้ของดีแลฯ
43.		มั่งโชเต้าเราใน	คนไข้ ผิดผีสะพาน เป็นหนัก ไม่ตาย ชื่อเครื่องมาสังเวย
44.		เรามั่งตก	คนไข้ ผิดผีดินบันได หรือบ่อน้ำ แต่ไม่ถึงตาย

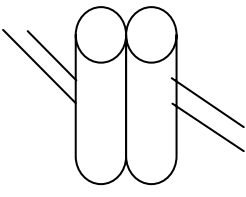
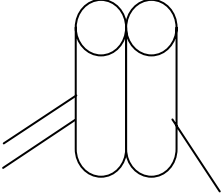
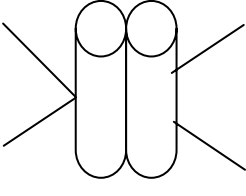
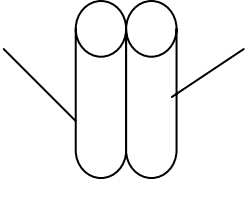
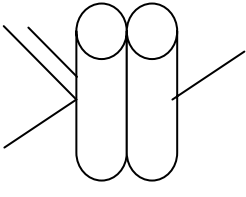
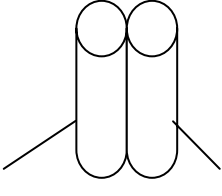
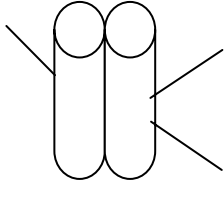
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
45.		เราตุงไสมันไหล	ข้าวของไร่นา ไม่ดีไม่ร้าย แต่ไม่ควรซื้อขาย
46.		เรามั่งงา	ถ้าใช่ คือเพราะเอาสิ่งของเข้าบ้าน ค้าขายไม่ดี
47.		มั่งกุ่มเราโกม	ผิดคนหลาย
48.		เราตก	ใช่ ผิดที่สูง ค้าขายดี
49.		เรามั่งกอน	ใช่ ผิดฝีมือปลวก หรือร่อนน้ำ
50.		เรามั่งตกเราใต้	ใช่ขวัญหนี ค้าขายดี
51.		เราจิบวัง	ใช่ ให้เอาปลา เนื้อไปบวงสรวง

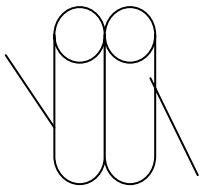
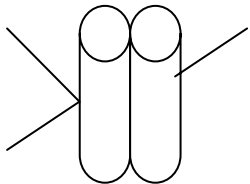
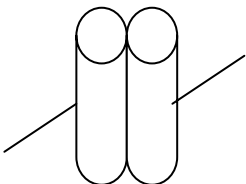
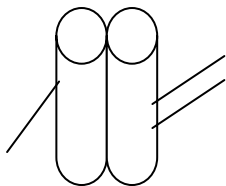
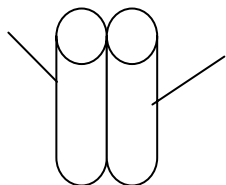
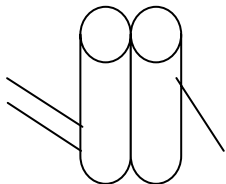
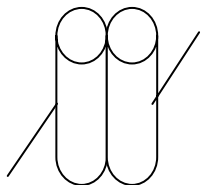
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
52.		เราขาย	ไข้ ผิดผีหัวบ้านโต คำขายดี
53.		เราหล่า	ไข้ตายแน่นอน
54.		วาแพ	ไข้ผิดที่นอน
55.		มั่งมูล	ไข้ ผิดประตูบ้าน
56.		เราคอนปี	ได้ของใหม่มา มักทำให้บ้านเรือนไม่ดี คำขายไม่ดี
57.		มั่งกุมซับ	ไข้ ผิดไม้ไผ่ หรืออยู่ไม่ถูกทิศ
58.		เราปาก	ไข้ ผิดผีเสี่ยวบ้าน

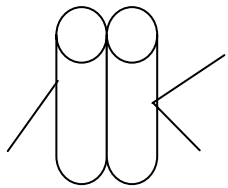
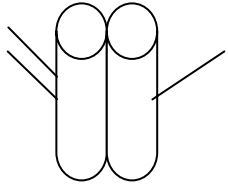
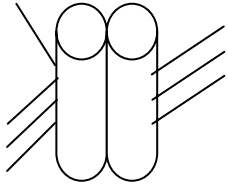
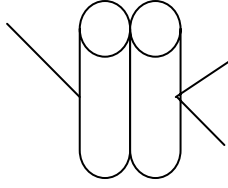
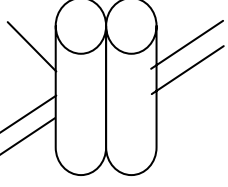
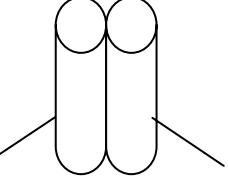
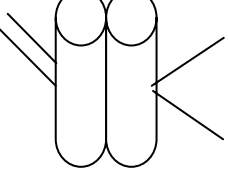
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
59.		มั้งหล่าเหลว	ไข้ เพราะได้ของใหม่มา
60.		ปักโก้มด	ไข้ คนแก่ตาย เด็กไม่ตาย คำขายดี
61.		เราถอนหลวง	ไข้ ผิดประตูบ้าน ขอให้ซ่อมแซมใหม่
62.		มักเรตก	ไข้ ขวัญหนี ผิดผีเตาไฟ คำขายไม่ดี
63.		เราถอนน้อย	ไข้ ขวัญหนี คำขายพอดี
64.		เรตกมั้งใต้	ไข้ ผิดบ่อน้ำ หรือทำน้ำ คำขายดี
65.		มั้งจมลม	ไข้ ให้เอาปลาบวงสรวง

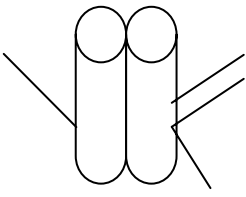
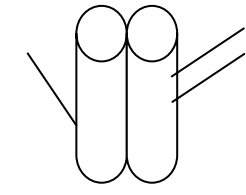
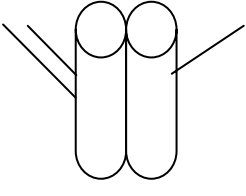
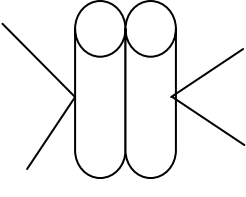
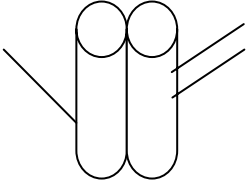
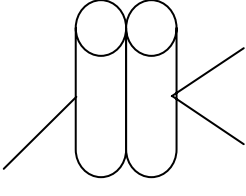
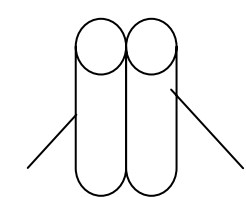
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
66.		เราบ้าน	อยู่กับบ้านดี ไม่(ไป?)ค้าขายไม่ดี
67		มั่งขึ้นจู่อยู่ถ้ำ	ใช้เพราะได้ของใหม่มาเร็ว ค้าขายดี
68.		ใกล้เรามองมั่งมัด	ผิดผี ลุง ตา ให้บวงสรวง
69.		มั่งไขเท้าเราใต้	ผิดผี ลุง ตา
70.		เราซัดตัว	ค้าขายไม่ดี
71.		เราโขงเต้ามั่งใต้	ให้ถ่ายข้าว(คร้ว?)หรือทำขานเรือน
72.		โนกับ	คนหนุ่ม ใช้ ไม่ตาย คนเฒ่าตาย เด็ก ขวัญหนี ชื่อดี

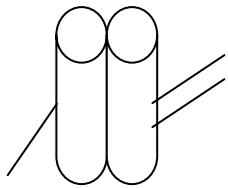
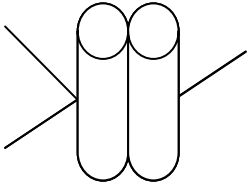
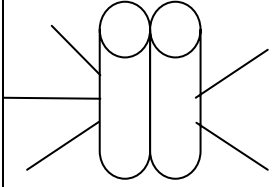
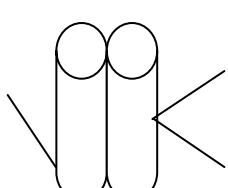
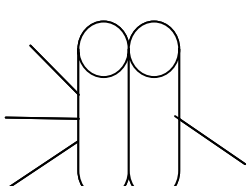
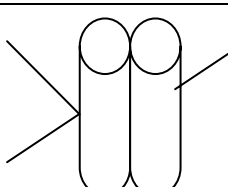
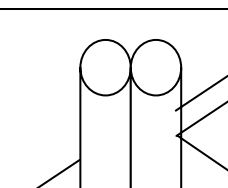
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
73.		เราโตตั้ง	ผิดที่นอน กลางเรือน
74.		มังมอนเราปัก	ใช่ เพราะได้ของหนักมา ให้เอาย้ายที่
75.		หล่าสมเสียว	เจ็บ ไม่ตาย
76.		ไกลเราปิด	ใช่ ผิดผี ขวัญข้าว หรือเตาไฟ คำขายดี
77.		ไกลเราหล่าปัก	ผิดผีที่สูง คำขายดี
78.		มังมัดหลอน	ใช่ ผิดผี 5 วัน ที่สูง
79.		ไกลมังปิด	ใช่ ผิดผี ปู่ตา ย่านาย ชายของตีนักแล

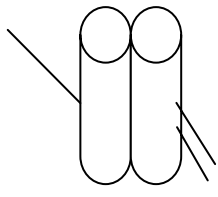
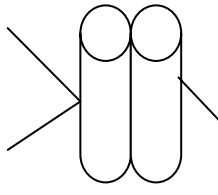
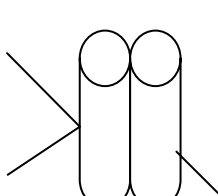
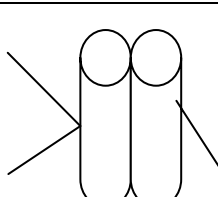
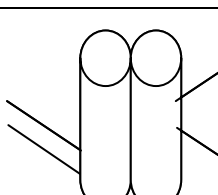
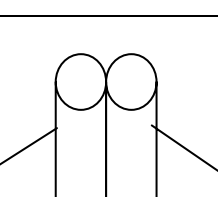
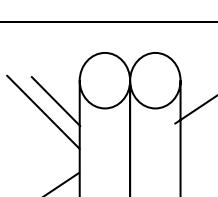
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
80.		ไกลม้งปอง	ไข้ผิดผีได้ถุนเรือน อาจถึงตาย
81.		เรากอนปสี	ไข้ เพราะได้ของใหม่มาเรือน
82.		ม้งตองแลว	ไข้ ผิดผีหลักเมือง
83.		ม้งเราก	ไข้ผิดที่นอน ตีนบันได น้ำบ่อ คำขายดี
84.		หลัว	ไข้ ผิดผีเรือน
85.		แหลวจุม	ไข้ ขวัญหนี ถ้าขวัญไม่มาก็ตาย
86.		ม้งตองหลวง	ไข้ ผิดเสี่ยวบ้าน

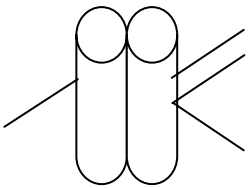
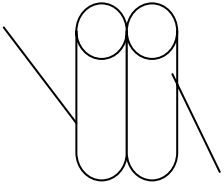
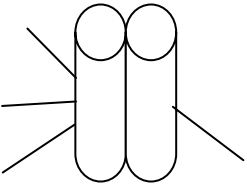
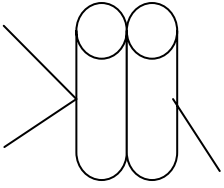
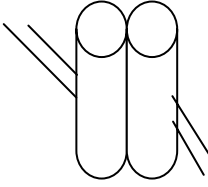
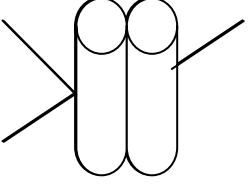
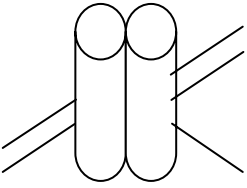
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
87.		เราปิด	ไข้ ขวัญหนี คำขายไม่ดี
88.		เรามังปิดทอง	ไข้ ผิดแกรน
89.		เลลา	ไข้ บวงสรวงจะดี
90.		มังกปิด	ไข้ผิดผีเรือน
91.		จงหูกวง	ไข้เด็กตาย คนแก่ไม่ตาย
92.		เราตุไข้	ไข้ ผิดดงป่าไม้
93.		มังกปิดกัน	คำขายดี

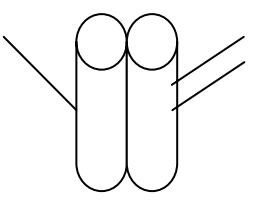
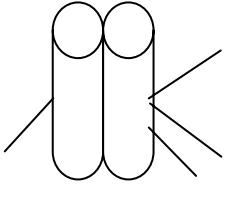
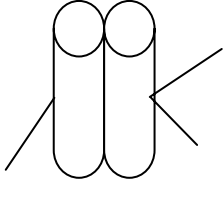
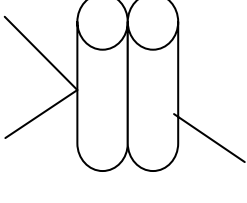
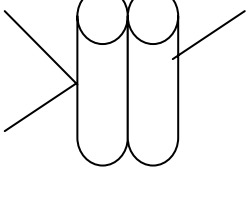
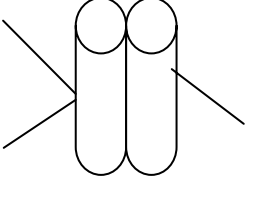
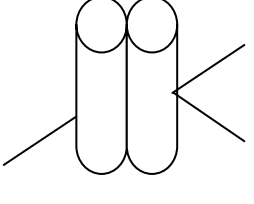
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
94.		ม้งเสียวคางละ	ไข้ ขวัญหนี
95.		โกม้งปัก	ไข้ ผิดผี ลุงตา ค้าขายดี
96.		สมลัก	(ไม่มีคำทำนาย)
97.		ไกล้ม้งมด	ไข้ผิดประตูบ้าน
98.		หล้าปักคีน	ข้าศึกมาประชิดไกล้
99.		ไนยักยีนกันกอบ	ไข้คนเฒ่าตาย ซื่อได้ แต่ขายไม่ดี
100.		เราตองซอน	ผิดผีลุงตา ค้าขายไม่ดี

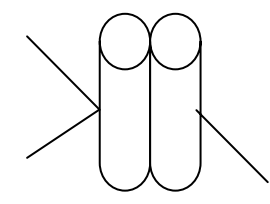
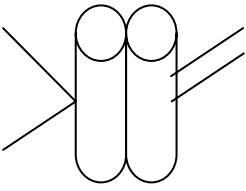
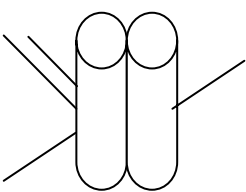
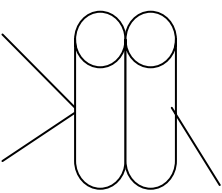
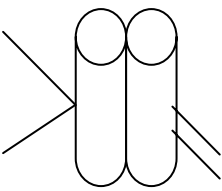
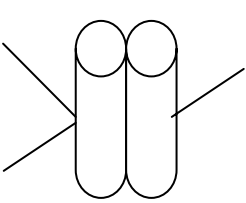
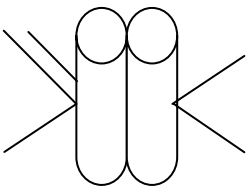
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
101.		ม้งเรापัก	ไข้ตาย ผิดผีเรือน
102.		เรटकม้งไทคน	ไข้ กินอาหารผิด
103.		ม้งปักซีคน	ไข้ ผิดผีร้าย เขามาทำให้
104.		โกซัดแก้ว	ไข้ ผิดผี เหมือนฝาย
105.		เรापักจมลื	ไข้คนเฒ่าตาย เด็กตาย
106.		ไข้เต้าเราไต	ผิดผีทางหลวงหรือแม่น้ำ
107.		เล้าน้อยตบยอม	ไข้เพราะเอาของใหม่มาเรือน

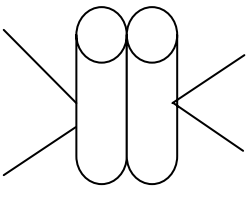
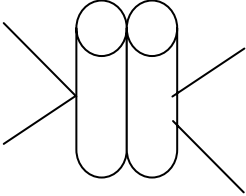
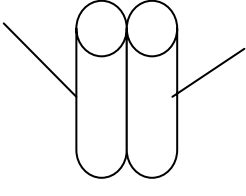
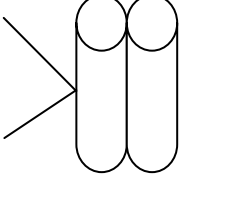
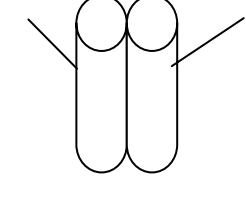
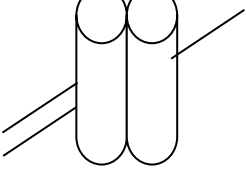
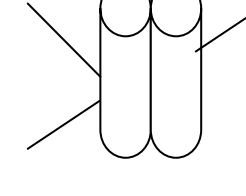
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
108.		โกเร้าหล้าม้งแหลว หล้า	ผิดหลักไม้เก่า ปะปนกัน
109.		เราตองคน	ผิดเสี้ยวเรื้อน ซื่อขายไม่ดี
110.		ม้งปักสงเปน	ใช้กินอาหารพิษร้ายจากคนอื่น
111.		ม้งตองหา	ผิดผีลุงปู่
112.		สมเสี้ยวแก้วปิด	ใช้ตายแล
113.		เราตองหับ	ผิดผีที่เลี้ยง
114.		ม้งเสี้ยวปักหลวงปัก ซ้อนใกล้กัน	เห็นสัตว์ ทำเสียขวัญ

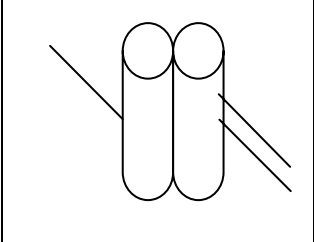
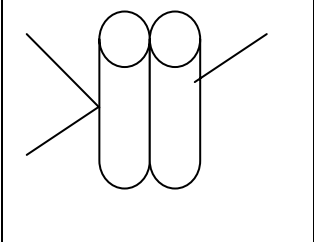
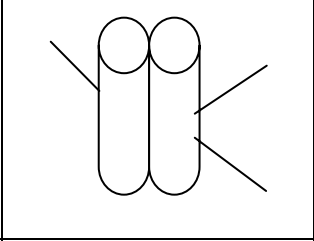
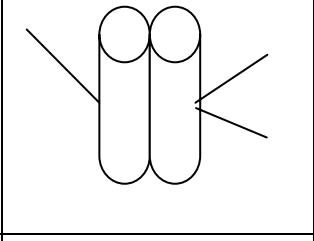
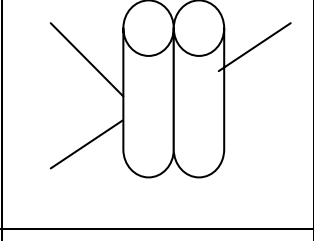
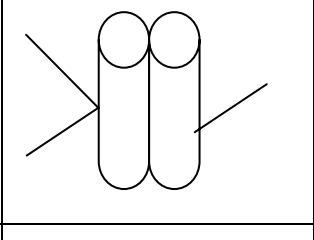
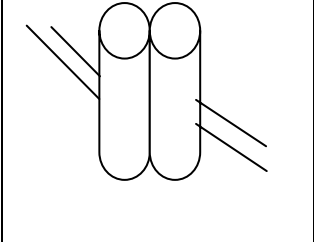
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
115.		มั้งปูมั้งเราเต้าให้	ไข้ ท้องมวน ให้สั่งเสียได้
116.		เสียงสะท้อนน้อย	ขวัญหนี คนเฒ่าไม่ตาย เด็กตาย
117.		เร้าเสียปิด	ไข้ผิดเสียบ้าน
118.		ไก่เราสองฟองลา	ผิดในดงป่าไม้
119.		มั้งปิดช่อง	ไข้ผิดผีลุงตา ค้าขายไม่ดี
120.		มั้งเสียกัวหลา	ไข้ขวัญหนี ผิดผีท้าวพญา
121.		เรามั้งปัก	ไข้ผิดผีเสียบ้าน ซ้อไม่ได้ ขายไม่ดี

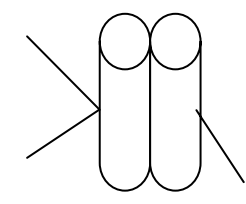
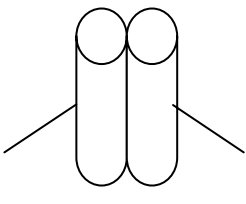
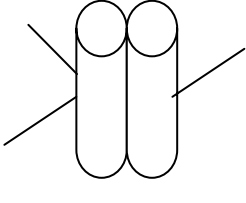
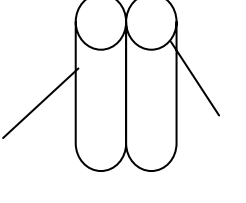
ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
122.		เสียงสองหลา	ไข้ผิดผีป่าช้า ไปค้าไม่ดี
123.		มังตองเหล่า	เป็นไข้ขวัญหนี ไข้ไม่ดีขายมไม่ออก
124.		เราเสียวเหลียวปัก ซ้อน	ไข้ ตาย
125.		มังเหยียม	ไข้ขายไม่ดี
126.		เราสามเสียวมังปัก	ถ้ามีคนไข้สองคนจะตายหนึ่งคน ค้าขายดี
127.		เราตกถึง	ไข้ ตาย
128.		มังสามเสียวเราปัก	ไข้ ผิดผีเรือน ค้าขายดีนัก

ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
129.		โกเรปัก	ไข้ ผิดผีเสี่ยวเรือน ซ้อขายตีนัก
130.		โกม้งปักเรสามเสี่ยว	ผิดผีปศาจ สี่ตีน สองตีนมาเรือน
131.		โกเรยั๊บ	ไข้เด็กตาย คนแก่ม่าตาย ซ้อขายไม้ดี
132.		เรเสี่ยวกองล่า	ไข้ผิดผี ที่ตอน หรือได้ตัดไม้ด้วยกัน 2คน ให้บวงสรวง
133.		เรมัดหลามตอง	ผิดหัวนอน ผิดเหนือประตู
134.		เรเสี่ยวปาด	ผิดที่สูง
135.		ม้งเสี่ยวปาด	ผิดเทวดา ให้บวงสรวง

ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
136.		ม้งเสียวสง	ไข้ ผิดหัวนอน หรือที่สูง
137.		เราซ้อน	ไข้ กินผิด
138.		เราตาม้งตานฝนปัก	ไข้ ผิดเรือนค้ำขายไม่ดี
139.		เราม้งปา	ไข้ผิดน้ำดิน
140.		เราสามเสียวม้งไส้	ผิดบ้าน
141.		เราตองตา	ผิดผีเรือน ค้ำขายไม่ดี
142.		ม้งหลापักเหลี่ยม	ผีแม่กองกิน

ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
143.		เราตอง	ไข้ ผิดผี ปูย่า ตายาย คำขายพอได้
144.		ม้งตองกับ	ไข้ ผิดตีนบันได หรือกองไม้
145.		ม้งปิดแหลว	ผิดประตูบ้าน
146.		เราจักหลา	คำขายไม่ดี
147.		เราม้งแหลน	ไข้ผิดอาญาเสี้ยวบ้าน
148.		เราตองตา	คำขายดีแล
149.		เราตองตัก	คำขายไม่ดี

ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
150.		มั้งเสียขาด	ไข้ ตายแน่นอน
151.		มั้งยับเรากันเสียว	ผิดผีเมือง
152.		มั้งตองตั้ง	ผิดผีฝ่ายแม่
153.		มั้งตองตัก	ผิดผีหนเหนือ
154.		เราตองหับ	ไข้ ผิดผีเรือน
155.		เราถันหลัก	ขายไมขาดทุน ชื้อไม่ดี
156.		เราสองไส	ไข้ ผิดผีไม้

ลำดับ	รูปกระดูก	ชื่อเรียก	คำทำนาย
157.		เราเสียว	ไข้ ผิดผีอาร์ักษ์
158.		เราดีจุ่มงอยู่	ค้าขายดี
159.		เรามั่งตองหลวง	ไข้ ผิดกลางเรือนกลางบ้าน
160.		เรามั่งปา	ไข้ ตาย

คาถาอันนี้ว่า

โอม อารัมมะนัง พรหมมะนัง สัตตัง สัพเพสัตตา

สุขิตา ภันตุเม

โอม อะสายะโม เจชะ ยัมมะ

มะ หาสีหิ สวาหุม

เสกใส่กระดูกสามที

หมายเหตุ

1. ข้อความที่ใสวงเล็บเป็นของผู้เรียบเรียง

2. รูปกระดูกไก่เป็นการประมาณการตำแหน่งของกระดูกให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด